

نیټه: د غویی ۲۲مه، ۱۳۹۴

د طبیعي منابعو د څارني شبکه د کانونو په اړه د ځواب ویونکی قانون غوښتونکی ده د منرالونو قانون د اصلاح له لارې روښتیا، پرمختګ، ځواب ویل، ټیکاو او امنیت ډاډمن کړی او د فساد او شخړو څخه مخنیوی وکړی

د کانونو قانون په هیواد کې یوه له هغه لومړیو او مهمو وسیلو څخه ده چې د هغه په تطبیق سره په هیواد کې د ټولني لپاره ثبات رامنځته کیږي، د کانونو د راویستو لپاره په هیواد کې یو داسې موثر ځواب ویونکی قانون ته اړتیا ده چې دا قانون حکومت ته یو لارښود وی چې وکولای شي د دې په واسطه په اړونده کاري برخه کې د افغانانو له اړمان سره سم پوره کنټرول ولري

په افغانستان کې په زیاته کچه د معدني موادو او هایدروکاربن زیرمې په ټولو ولایتونو کې شتون لري خو کله چې په هیواد کې سوله او ثبات دوه مهم عناصر له گواښ سره مخ دی نو د پانګې اچونې لپاره هم زمینه مساعدې نده.

افغانستان په تیرو ديارلسو کلونو درې د کانونو او دوه د هایدروکاربن د راویستو قوانین تصویب کړي چې یادو قوانینو ونشو کرای د هیواد د کانونو څانګې ته ثبات راوړي، دغو یادو قوانینو بیا کتنې ته اړیتا لرله ځکه چې یاد قوانین ناکام وو او د ټولني اړتیاو ته یې په اړونده برخه کې ځواب نشو ویلی، پورتنی قوانین پدې وښودل چې په هیواد کې د پانګې اچونې زمینه برابره او شفافیت رامنځته کړی .

د طبیعي منابعو د څارني شبکه د دې ملاتړي ده ترڅو د کانونو په اړه په موجوده قانون کې په ملی او بین المللی کچه بدلون لپاره هڅه کړېده، خو د کانونو او پترولیم وزارت د مدني ټولني غړ په پام کې نه و نیولی، د هیواد پخوانی ولسمشر ښاغلی حامد کرزی یو ضعیف قانون لاسلیک کړی ده.

د ملی وحدت د حکومت په منځته راتلو سره خوشبختانه د کانونو او پترولیم وزارت د طبیعي منابعو د څارني له شبکې سره په موجوده قانون کې چې په ۲۰۱۴ کال کې پاس شوی د بدلون په موخه خبرې اترې پیل کړیدی چې د طبیعي منابعو د څارني شبکه یې د دې کار ستاینه کوي .

د د طبیعي منابعو د څارني شبکې دکانونوپه موجوده قانون کې وروسته له هغه چې خپله څیرنه وکړه او یا قانون کې زیاتې نیمگړتیاوې په گوته کړیدی چې جدی بدلون ته اړتیا لری او په همدی موخه یې د څلورو مهمو کانونو له اوسیدونکو سره خبرې کړي چې خپل وړاندیز د اصلاحی موادو په توگه داسی وړاندې کوی له ولسمشر اشرف غنی څخه غوښتنه کوی ترڅو د کانونو د قانون په اړه دې ځان باوری کړی چې آیا داقانون د یادې ځانگې اړتیاوې پوره کولای شی که نه، له ولسمشر څخه هیله مند دی چې په یاده برخه کې دې ځانگړی مقررات وضعه ترڅو د شفافیت، دوامداره پرمختگ او د ملی گټو د خونديتوب لپاره زمینه برابره شی.

کانونو ته څیرمه د اوسیدونکوو خل او مدنی فعالینو د شته تشویش په پام کې نیولو سره لاندې ټکی ډیر اړین دی او له افغان حکومت څخه یې په کلکه غوښتنه کوو.

د جواز د کنترول بدلون او یا هم د حقوقو پلورل په اوسنی حالت کې باید چې بند وای ،په اوس وخت کې روان حالت ته په کتو سره ویلی شو د جوازونو په توضیح او د قراردادونو په ورکړه کې خورا درغلی کیری یو شخص ته له دريو څخه دزیاتو جوازونو ویش د اندیښني ورده، زموږ غوښتنه داده چې له کمپنو او شرکتونو سره دې قرار دادونه باید چې د ولسی جرگې او مدنی ټولني له لوری وڅارل شی.

دطبیعی منابعو دڅارني شبکه د کانونو او پترولیم په وزارت غږ کوی ترڅو د هغه چا په اړه هم توضیحات ورکړی چې خپله ځمکه دکانونو د را ویستو په برخه کې دملی منافعو په وړاندې له لاسه ورکوی د یاد شخص لپاره څه مشوره او څه امکانات په پام کې لری او دهغه حقه حقوق له پامه ونه غورځوی

همدرانگه پکار ده چې د کانونو له را ویستو څخه وړاندې د هغه د راویستو په پایله کې د فرهنگي، ټولنيز، اقتصادي او چاپیریال ساتني په برخه کې د رامنځته کیدونکو زیانونو په اړه هم څیرنه وشی او په اړه یې لازم گامونه پورته شی .

په اوسنی وخت کې کانونو ته د څیرمه اوسیدونکو له نظره د کانونو قانون لاندینی ستونزې لری او په اړه یې جدی خپروته له ټولو بنکیلو لورو سره اړتیا وینی

د طبیعی منابعو د څارني شبکې له خپلې اوږدې تجربې څخه لاندې موارد د کانونو په قانون کې د ځای پرځای کیدو لپاره په پام کې لری:

۱. روڼتیا او عدالت رامنځته کول د پروژو د ورکړې په برخه کې
۲. د گټود مالکیت په برخه کې د ټولو مواردو شریکول
۳. د ټولو ترونو شریکول
۴. د کان د راویستونکي کمپنی لپاره د اوبو د مصرفولو زمینه برابرول
۵. د هغو اشخاصو او کمپنیو چې په غیر قانونی راویستنه کې لاس لری د سزا شرایط برابرول

۶. د کانونو صنعت او له هغه څخه لاسته راتلونکي گټه بايد چې د جنسيتي برابروالي په بنياد او ځواب ويونکي و اوسي نو ددی پر اساس آرينه ده چې ترڅو دا قانون په ټولو پړاونو کې دی مهم امر ته ځواب ويونکي وي او په ځانگړي توگه په خاصه سلنه بودجه د بنځو دستونزو لپاره ځانگړي کړي .

يو قوی قانون کولاشی لومړی قوی برخه او واضح لارښود وي د ا لپاره چې په ياده برخه کې پرمختگ وکړی شفافيت رامنځته کړی او د حساب ورکونې پر بنياد حرکت وکړی .

د طبيعي منابعو د څارني شبکه آريکي شميره: ۰۷۸۷۱۳۱۶۴۵

د لازياتو معلوماتو او رسنيزو مرکو لپاره مهرباني وکړی دطبيعي منابعو د څارني د شبکې له غړو سره ښاغلی جاويد "نوراني" د ايميل له لاري javed.noorani@gmail.com / ۰۷۷۹۴۹۷۶۲۰ او ښاغلی ابراهيم جعفري د مبايل له لاري afgeology@gmail.com / ۰۷۷۱۰۷۹۹۳۸ په اړيکه کې شی

د طبيعي منابعو د څارني د شبکې په اړه:

د طبيعي منابعو د څارني شبکه د ۱۸ بنسټونو او مدني فعالينو (بنځينه او سړی) د چاپيريال ساتني او طبيعي منابعو په برخه کې په کال ۲۰۱۲، دسمبر کې تاسی شوه.

د طبيعي منابعو د څارني شبکه يوه آزاده پرته له گټې اخيستنې او غير سياسي شبکه ده چې دهيواد د کانونو (معدنی موادو اوبو او ځنگلونو) له سوليزو او دوامداره راويستو څخه ملاتړ کوی.

د دوامداره پرمختگ، روښتيا، ځواب ويني او د ټولو شمول طبيعي منابعو او د سالم چاپيريال لرل په افغانستان کې د طبيعي منابعو د څارني د شبکې له لړ ليد څخه ده .

د طبيعي منابعو د څارني شبکه همدا اوس له ۷۰ څخه زيات غړی په کابل، لوگر، باميان، بهسود، هرات او پروان ولايتونو کې لری چې له کانونو څخه پرموثره گټې اخيستنې، روښتيا اوله چاپيريال سره په مطابقت د کانونو په سوليزه راويستو څارنه کوی .